

Sajtóközlemény
Budapest, 2010. március 8.

Energiaszegénység Magyarországon

Magyarország számára több szempontból is meghatározó az energiaszegénység kérdése – becsléseink alapján kb. 1500 – 2500 ember veszti életét Magyarországon a problémának köszönhetően-, azonban a témában jelentősebb kutatást eddig még nem végeztek. A Közép-európai Egyetem (CEU) Éghajlat- és Fenntartható Energiapolitikai Kutatóközpontja (3CSEP) és a Védegylet megbízásából, a Védegylet Környezeti Igazságosság munkacsoportjának együttműködésével, kutatásukban figyelemreméltó eredményekre jutott.

Az elmúlt években jelentősen emelkedett a gáz ára, de a többi energiahordozó ára is az inflációt meghaladó mértékben növekedett. Mindez azért aggasztó, mert felmérések szerint a magyar lakosság 80%-a jövedelmének több, mint 10%-át az energiaszámláira költi, ami az általánosan elfogadott nemzetközi standard szerint „energiaszegénységet” jelent.

Energiaszegénységről akkor beszélünk, ha egy személy, vagy háztartás nem tudja megfelelő mértékben fűteni otthonát, vagy nem tud igénybe venni megfelelő energiaszolgáltatásokat. Önbevallás alapján hazánkban legalább másfél millió embert érint az energiaszegénység problémája. Továbbá a lakosság 15%-a nyilatkozik úgy, hogy nem képes a lakását megfelelő hőmérsékletre felfűteni, amely Európában a hatodik legmagasabb arány. Emellett a háztartások 18%-a krónikus tartozást halmozott föl a közüzemi számláival – ez Európában a legmagasabb érték.

A háztartások túlnyomó többsége, mintegy 70%-a gázzal fűt. Az elmúlt években a kormány jelentős összegeket költött gázár-támogatásra és a távfűtés támogatására. Az energiaszámlák és az energiaárak közvetlen támogatása ugyanakkor nem járt pozitív mellékhatásokkal. Egyrészt a jelentős, mintegy évi 100 milliárd forintnyi összeget más célokra, az energiahatékonyság növelésére lehetett volna fordítani, ami ugyanúgy segítette volna az energiaszegénység felszámolását. Másrészt rossz jelzést küldött a lakosság felé is, mert nem ösztönzött a takarékosagra, az energiahatékonyság növelésére, sőt, közgazdasági szempontból egy energiapazarló szintre emelte az optimális fogyasztást.¹ Végül fontos megemlíteni, hogy a jelenlegi gázár-támogatás nem a leginkább rászorulókat támogatja. A mélyszegénységben élő vidéki lakosság más fűtőanyagokat vesz igénybe, melynek állami támogatása sokkal alacsonyabb mértékű. Így sérülnek az egyenlő környezeti közjavakhoz való hozzáférés esélyei.

A magyar lakások egy négyzetméterre jutó fajlagos energiafogyasztása a harmadik legmagasabb az Európai Unióban. Magyarország az egyetlen EU-s tagállam, ahol a fűtési energiahatékonysági index csökkent az elmúlt években. A lakások mintegy negyedében küszködnek nedves falakkal, penésszel, beázással. Ez Európában az ötödik legrosszabb arány. A megoldás ezért nem a

¹ A témáról lásd az Energiaklub elemzését: Ösztönzött pazarlás. Lakossági energiaárak állam támogatása, 2003-2009.

közvetlen gázár-támogatás, hanem a lakások gyenge minőségének és rossz energiahatékonyságának a javítása Erre kell komolyabb forrásokat szánni megfelelő ösztönzési rendszer kíséretében. Szükséges a rászoruló családok energiaszükségletének támogatása, de fokozatosan el kell mozdulni a célzott energiatámogatásoktól a megelőző energiahatékonysági beruházásokig.

A kutatás ajánlásai:

- **Növelni kell az energiahatékony beruházásokat.** Tekintettel a hazai lakásállomány igen rossz mutatóira, hazánk függőségére az import energiahordozóktól és a környezeti kihívásokra, megállapítható, hogy az energiatakarékosságba investálni szociális, gazdasági, energiabiztonsági és környezetvédelmi szempontból is áldásos, nem beszélve annak munkahelyteremtő hatásáról is. Közvetlen támogatással és államilag támogatott hitelkonstrukciókkal kellene ösztönözni az energiahatékonysági beruházásokat.
- **Az ártámogatásokat lassan csökkenteni, illetve célzottabbá kellene tenni.** Tavaly a gázzal fűtő és a távfűtött lakások mintegy fele részesült gázár, illetve távfűtési támogatásban. A Magyar Államkincstár az ellenőrzések mintegy negyedében állapított meg jogosulatlan igénybevételt. Ugyanakkor a MÁK megközelítőleg annyit költ az ártámogatások adminisztratív kezelésére, mint amennyit az állam szán energiahatékonysági beruházásokra (a panelprogramok nélkül). Tehát a mostani rendszer többszörösen drága és hatékonytalan. A támogatásokat lassan, fokozatosan csökkenteni kellene a rendszer megváltoztatása mellett. Érdemes lenne a tömbtarifa bevezetését megfontolni, illetve a támogatásokat a lakásfenntartási támogatáshoz kapcsolni, és az önkormányzatokhoz rendelni.
- **A távfűtési rendszer korszerűsítésébe kell investálni.** Miközben világszerte a távfűtés számít a legolcsóbb és legkörnyezetbarátabb fűtési módnak, ez nálunk drága és pazarló. A távfűtési támogatásra költött milliárdok helyett a távfűtési rendszer korszerűsítésébe kellene investálni.

A kutatás anyagát magyarul és angolul az alábbi linkeken olvashatja:

- <http://3csep.ceu.hu/projects/fuel-poverty-in-hungary>

- <http://www.vedegylet.hu/doc/20100221esztanulmany.pdf>

További információ:

- **Felix Bubenheimer**, Kutatási Projectmenedzser, bubenheimerf@ceu.hu
- **Ürge-Vorsatz Diana**, Igazgató, CEU 3CSEP, vorsatzd@ceu.hu

Támogatta Izland, Liechtenstein és Norvégia, az EGT Finanszírozási Mechanizmuson és a Norvég Finanszírozási Mechanizmuson keresztül.

